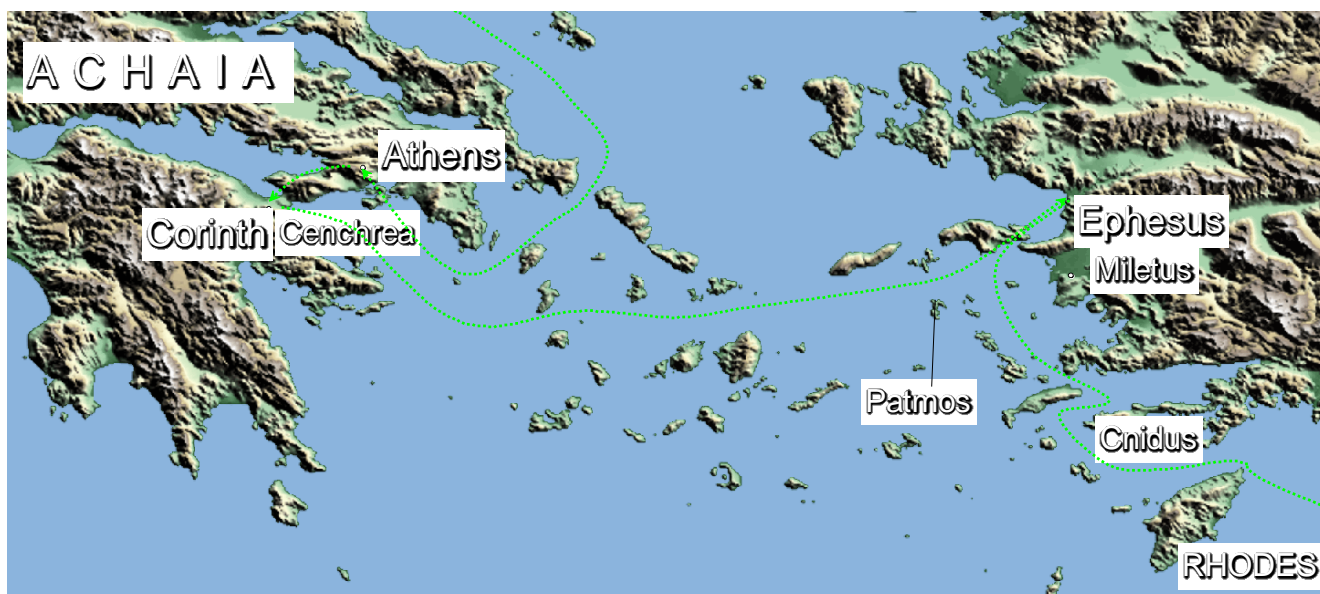

15. část

Korint a Efez

Korint

Ako hovorí sám Pavol, bol v Korinte „veľmi prestrašený“ a vedomý si svojej vlastnej slabosti. Prečo?

- Pretože práve v Aténach sám zistil, že bez Božej moci a bez opretia sa o Ducha Svätého sám nezmôže vôbec nič!
- A potom: Korint – to bola (podobne ako Antiochia) kapitola sama o sebe... ☺

V roce 146 př. n. l. vyhlásil achajský spolek válku Spartě, čímž se ale dostal do konfliktu s Římany. Konzul Lucius Mummius Achaje porazil a po dobytí Korintu v témže roce dal toto město, které bylo centrem odporu proti Římanům, srovnat se zemí. Ještě před tím ale Mummius nechal popravít všechny muže, zatímco ostatní obyvatelstvo bylo prodáno do otroctví. Za tyto činy mu bylo římským senátem jakožto přemožiteli Achajů uděleno cognomen Achaicus. Z následujících let existuje jen

nepatrné množstvá dôkazů o jakémkoliv osídlení. **Teprve v roce 44 př. n. l. bylo město znovu založeno Gaiem Juliem Caesarem jako římská kolonie pod názvem Colonia Laus Iulia Corinthiensis.** Podle historika Appiána, byli noví osadníci vybráni z řad římských propuštěnců. Za vlády Římanů se Korint stal sídlem správy provincie Achaia.

Jeho obyvatelstvo, jež se skládalo z Římanů, Řeků a Židů, bylo známo pro své bohatství, avšak také pro svoji rozmařilost, nemorálnost a zkaženost.

V době kdy byl prokonzulem Achaje Gallio (v roce 51 nebo 52), bratr Senecy, navštívil Korint poprvé apoštol Pavel. Během Pavlova druhého pobytu na jaře roku 58 zde zřejmě vznikly Listy Římanům. Pavel napsal také Listy Korinťanům (První list Korinťanům a Druhý list Korinťanům), které byly adresovány místní křesťanské komunitě.

(wikipedia)

Mesto bolo **nechvalne známe svojou prostitúciou...**

(Malý štuttgartský komentár)¹

Kedy bol Pavol v Korinte? Vieme to určiť aj vďaka Akvillovi a Priscille:

- „...**ediktom proti Židům, který vydal císař Claudius během své vlády v roce 41.** V synagoze římských Židů došlo ke sporům o křesťanství. Podezření z nepokojů ohrožujících stát vedlo k vyhoštění zúčastněných a k zákazu práva shromažďovat se a spolčovat týkajícího se Židů. Údaje o Priscille a Akvilovi jsou věrohodné, právě tak výpovědi o tom, že Pavel u nich vykonával své zaměstnání, jak svědčí např. 1 Kor 4,12 (viz Sk 20,33.34 a 1 Kor 9,13-15).“ (MSK)
- Mimochodem: Je to další historický důkaz toho, že zvešť o Kristovi a Jeho zmrtvýchvstání nie je nejaký „dodatkový mýtus“ – okrem Pavla, ktorý sám píše, že niekoľko málo rokov po Kristovej smrti prijal Evanjelium o Jeho zmrtvýchvstání, vidíme aj tu, že v podstate nejakých 11 rokov po ukrižovaní už bolo kresťanstvo (založené na viere v zmrtvýchvstanie) dokonca v samom Ríme tak silné, že si jeho konfliktu so Židovstvom všimol aj cisár a vypovedal Židov z Ríma...

A ešte viac vďaka **prokonzulovi Galliovi**, bratovi slávneho filozofa Senecu, ktorý bol dokázateľne prokonzulom v Korinte v rokoch 51 až 52.

- Z toho vyplýva, že Pavol bol v Korinte **niekedy okolo roku 52 po Kr.**

Konflikt...

⁴ Každú sobotu hovoril v synagóge a presviedčal Židov i Grékov. ⁵ Keď prišli z Macedónska Sílás a Timotej, Pavol sa celkom venoval slovu a dosvedčoval Židom, že Ježiš je Mesiáš. ⁶ Ale keď mu protirečili a rúhali sa, otriasol si odev a povedal im: "Vaša krv na vašu hlavu! Ja som čistý. Odteraz pôjdem k pohanom." ⁷ Odišiel odtiaľ a vošiel do domu istého človeka, čo si ctil Boha, menom Títa Justa; jeho dom bol spojený so synagógou. ⁸ A predstavený synagógy

¹ Ďalej len MSK

Krispus uveril Pánovi s celým svojím domom; aj mnohí Korint'ania, ktorí počúvali, uverili a dali sa pokrstiť.⁹ Pán povedal v noci vo videní Pavlovi "Neboj sa, len hovor a nemlč,¹⁰ ved' som s tebou ja a nik nesiahne na teba, aby ti ublížil, lebo mám v tomto meste mnoho ľudu."¹¹ Zostal tam teda rok a šesť mesiacov a učil u nich Božie slovo.

(Act 18:4-11 SSV)

- „rúhali sa“ – gr. *blasfemeo* – hovoriť voči niekomu tak, že to ubližuje a uráža.
- „Keď prišli z Macedónska Silas a Timotej“ – ... Pavol sa mohol venovať doslova „profesionálne“ ohlasovaniu Evanjelia – zrejme vďaka finančnému daru, ktorý obaja z Filíp primiesli – porov.: „¹⁰ *Veľmi som sa zaradoval v Pánovi, že už raz predsa len rozkvitla vaša náklonnosť voči mne; pravda, aj predtým ste na mňa mysleli, ale nemali ste príležitosť.*¹¹ *Nehovorím to preto, že by som mal nedostatok. Naučil som sa vystačiť s tým, čo mám.*¹⁴ *A predsa ste dobre urobili, že ste mi prejavili účasť v mojom súžení.*¹⁵ *Ved' aj vy, Filipania, viete, že keď som začal hlásať evanjelium po svojom odchode z Macedónska, ani jedna cirkev nemala účasť na mojich výdavkoch a príjmoch, iba vy sami.*¹⁶ *Ved' aj do Solúna ste mi raz aj druhý raz poslali, čo som potreboval.*¹⁷ *Nie že by som túžil po daroch, ale túžim po ovocí, ktoré sa rozmnoží vo váš prospech.* (Phi 4:10-17 SSV)“
- „Justus, ktorý si ctí Boha“ – čiže pohan, ktorý sympatizuje so Židovstvom.
- Obrátenie Krispa – to situáciu medzi Pavlom a Židmi riadne vyostruje!

Gallio

„Gallio [Iunius Annaeus Gallio], bratr filozofa Seneky, rímský prokonsul v Achaji za pobytu Pavlova v Korintě r. 53 [za císaře Klaudia Sk 18,12.14.17]. Podle zpráv Jeronýmových spáchal prý sebevraždu r. 65. Jiní tvrdí, že byl jako Seneka popraven za vlády Neronovy.“ (Adolf Novotný, Biblický slovník)² – čo sa, nutne, nevylučuje (aj Seneca bol popravený v podstate formou „samovraždy“...)

- Gallio sa odmieta venovať ako sudca náboženským sporom.
- Lukáš tým dokladuje, že kresťanstvo nie je chápané ako niečo zlé, zločinné, či štátu nebezpečné.
- „Zbitie Sosthena“ – zrejme nie preto, že Pavla žaloval, ale práve preto, že v Pavlovej obžalobe zlyhal a „spackal“ tak pre Židov dôležitý pokus Pavla vyšachovať z hry...! Nezbili ho teda kresťania, ale vlastní prívrženci... ☺

Aj vďaka tomu „*Pavol tam zostal ešte veľa dní* (Act 18:18 SSV)“.

² ďalej len NBS

Kenchry

„V Kenchreách si dal ostrihať hlavu, lebo mal sľub. (Act 18:18 SSV)“

Nazirejský sľub

„O podnëtu a cíli sľubu nevíme nic. Pro Lukáše je tato vzpomínka vítanou příležitostí, aby Pavla charakterizoval jako věrného křesťana ze židovství. Nazirejský sľub je popsán v Nm 6, znamená zvláštní zasvěcení Bohu, spojené s řadou úkolů, které - jak se zdá - Lukáš nezná (zřeknutí se alkoholických nápojů, hroznů a kontaktu s mrtvým tělem, ostříhání vlasů po uplynutí doby sľubu a spálení těchto vlasů v obětním ohni jeruzalémského chrámu, přinesení oběti, vše bylo spojeno s výdaji).“ (MSK)

Môžeme sa len s veľkou dávkou fantázie dohadovať, že ho zložil možno pod vplyvom Atén, po odchode odtiaľ...?

Priscilla a Akvilla

„Priscilla a Akvila byli manželé, o kterých je psáno v novozákonních Skutcích apoštolů a Pavlových listech. Priscilla je pak na některých místech jmenována zkráceným jménem Priska. Z novozákonních zmínek vyplývá, že v tehdejší církevní obci hráli velkou úlohu. Ačkoliv jejich jména jsou latinská, byli hebrejského původu. Než přišli do Korintu, pobývali v Římě, odkud museli odejít na příkaz císaře Klaudia, který vypudil všechny Židy. Přibližně v padesátých letech se stali spolupracovníky Pavla při hlásání evangelia, spojovalo je s ním taktéž stejné řemeslo – výroba stanů. S Pavlem podnikli cestu z Korintu do Efesu, kde zůstali. Zde podle Skutků taktéž o víře poučili významného tehdejšího křesťanského kazatele Apolla. Později se navrátili do Říma, kam jim Pavel ve svém listu Římanům posílá pozdrav.“ (wikipedia)

- Ich „pút“ teda vyzerala nasledovne: Rím – Korint – Efez – a zase Rím, keď to tam „prehrmelo“... – a nakoniec zase Efez za Neróna...
- Pavol ich niekoľkokrát spomína v listoch:
 - **Pozdravy známym v Korinte:** „Pozdravujú vás ázijské cirkvi. Veľmi vás pozdravujú v Pánovi Akvila a Priska s cirkvou v ich dome. (1Co 16:19 SSV)“ – napísané možno okolo roku 54 v **Efeze**, kam obaja Pavla sprevádzali a tam sa aj usadli a kde Pavol zrejme tento list písal (to už bola Pavlova druhá návšteva v Efeze, prvá bola len veľmi letmá – porov. ďalej).
 - „Pozdravujte Prisku a Akvilu, mojich spolupracovníkov v Kristovi Ježišovi. (Rom 16:3 SSV)“ – napísané niekedy okolo roku 57 až 58, **keď sa obaja vrátili späť do Ríma.**

- „*Pozdrav Prisku a Akvilu aj Oneziforov dom (2Ti 4:19 SSV)*“ – napísaný **z Ríma, niekedy okolo roku 67 po Kr.**, pred Pavlovou mučeníckou smrťou. Timotej bol v tom čase biskupom v **Efeze**, takže je predpoklad, že za Nerónovho prenasledovania sa obaja manželia vrátili späť do Efezu, kde žil aj Oneziforos a jeho rodina.
- „*S cirkvou v ich dome*“ – ich dom bol teda miestom stretnutí „bunkového spoločenstva“ v rámci efezskej farnosti...

Efez

Efezus, ve staroveku jedno z dvanácti jónských měst na pobřeží proti ostrovu Samos v Malé Asii, středisko obchodu ve velmi úrodné rovině řeky Kyastros, ústící do Egejského moře nedaleko přístavu efezského. Z E. vedly silnice na východ přes Sardy do Galatie, na sever do Smyrny a na jih do Milétu; po této silnici šli asi starší sboru efezského do Milétu, aby se rozloučili s ap. Pavlem [Sk 20,16-18].

Jako středisko obchodu **přilákal E. i mnoho Židů, kteří zde měli několik synagog** [Sk 18,19; 19,17]. Panoval zde nesmírný přepych a **orientální i řecká nemravnost a změkčilost. Nemravnost byla podporována kultem Artemidiným.** Zde bylo také **sídlo a východisko magie a kouzelnictví.** Pověstné byly »**efezské zaklínací formule**« [ephesia grammata], t. j. proužky nebo role papyru [Sk 19,19] s magickými průpověďmi, jež byly v E. hromadně vyráběny a odtud vyváženy. Šlo v nich o zaklínání duchů, hledání pokladů, prokletí, uzdravování, hádání budoucnosti a tajemné formule k získání žen. Efezské formule byly tak proslulé, že jejich jméno bylo dáváno i kouzelným papyrům, přiváženým do E. odjinud. zachovány do dnešního dne.

E. bylo pověstně nádherným chrámem bohyně Diany [Artemis], spadlé prý od Jupitera s nebes [Sk 19,35]. Chrám Artemidy v E. měl velmi rozsáhlé rozměry; byl 133 m dlouhý, 69 m široký, podepřen sloupořadím sto dvacetí osmi jónských monolitů 19 m vysokých; byl **počítán mezi sedm divů světa.** Tato Artemis [Diana], původně orientální bohyně, **měla mnoho prsou; proto se nazývala multimamma.** Byla tak oblíbena, že **ze všech konců světa přicházely dary a odkazy jejímu chrámu v E. Kvůli ní bylo město nadáno mimořádnými výsadami.** Poutníci z celého světa se hrnuli do města, aby se zúčastnili **nádherných bohoslužeb k počtě Artemidině. Sošky Artemidy a chrámu byly nošeny pro ochranu na cestách,** ze stejného důvodu byly **vystavovány v příbytcích;** z je jich výroby vzrostla výnosná živnost zlatnická a stříbrnická.

- **Pavol ma v Efeze naponáhlo,** vracia sa späť so Antiochie – nakoniec, bol na cestách niekoľko rokov!
- Priska a Akvilla ostávajú v Efeze.

Pavlov koniec druhej apoštolskej cesty

²² *Keď prišiel do Cézarey, vystúpil, pozdravil cirkev a odišiel do Antiochie.* ²³ *Nejaký čas tam pobudol a šiel ďalej. Postupne prechádzal galatským krajom a Frýgiou a povzbudzoval všetkých učeníkov.*

(Act 18:22-23 SSV)

Kým bol Apollo v Korinte, Pavol pochodil po horných krajoch

(Act 19:1 SSV)

- **Pavol znova navštevuje založené Cirkvi.** Pavol vie, že ohlasovať a zakladať súčasne znamená aj starať sa o to, čo založil. Neponecháva ich osudu, ale stále sa o jednotlivé farnosti zaujíma, venuje sa im, pomáha im.

Začiatok tretej apoštolskej cesty

- **Návratom do Efezu sa začína tretia Pavlova apoštolská cesta (53 až 58 po Kr.):**
 - Tri roky pobudol v Efeze
 - Prostredníctvom spolupracovníkov založil kresťanské spoločenstvá v Kolosách, v Laodicei a v Hierapole.
 - Nakoniec – po incidente s Demetriom – sa vrátil do Jeruzalema a odtiaľ bol ako väzeň odvedený do Ríma.³

Apollo a Jánovi učeníci v Efeze

„²⁴ Do Efezu prišiel istý Žid menom Apollo, rodom Alexandrijčan, muž výrečný a zbehlý v Písmach. ²⁵ Bol poučený o Pánovej ceste a so zápalom ducha hovoril a správne učil o Ježišovi, hoci poznal iba Jánov krst. ²⁶ Začal teda smelo vystupovať v synagóge. Keď ho počuli Priscilla a Akvila, vzali ho k sebe a dôkladnejšie mu vysvetlili Božiu cestu. ²⁷ A keď chcel odísť do Achájska, bratia ho povzbudzovali a napísali učeníkom, aby ho prijali. Keď ta prišiel, veľmi pomohol tým, čo z milosti uverili. ²⁸ Lebo rázne usviedčal Židov a verejne dokazoval z Písem, že Ježiš je Mesiáš. Kým bol Apollo v Korinte,...

(Act 18:24-19:1 SSV)“

Kým bol Apollo v Korinte, Pavol pochodil po horných krajoch a prišiel do Efezu. Tam našiel akýchsi učeníkov ² a povedal im: "Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili?" Oni mu odvetili: "Ani sme nepočuli, že je Duch Svätý." ³ On sa opýtal: "Ako ste teda boli pokrstení?" Oni odpovedali: "Jánovým krstom." ⁴ Pavol povedal: "Ján krstil krstom pokánia a hovoril ľudu, aby uverili v toho, ktorý prichádzal po ňom, to jest v Ježiša." ⁵ Keď to počuli, dali sa

³ V Ríme bol vo väzení, jeho jediným verným spoločníkom bol Lukáš (evanjelista). Posledné roky jeho života sú však pre nás zahalené tajomstvom. Pravdepodobne ho v Ríme z väzenia prepustili, počas Nerónovho prenasledovania kresťanov asi nebol v Ríme, snáď bol vtedy v Španielsku alebo na Východe. Bol v Macedónsku, Efeze, v Miléte, v Troade, na Kréte a zrejme aj v Nikapole, kde ho asi znovu uväznili a odviekli do Ríma (asi r. 67). Je s ním iba Lukáš. Po odsúdení ho stáli mečom pravdepodobne na mieste v blízkosti Ostijskej cesty. Toto miesto sa volá Tre Fontane a dnes tam stojí kostol a kláštor trapistov. Podľa tradície ho pochovali na cintoríne pri Ostijskej ceste na ľavom brehu rieky Tiber. Cisár Konštantín Veľký dal nad jeho hrobom vystavať menšiu baziliku. Namiesto nej tam teraz stojí nádherná bazilika sv. Pavla, ktorá bola dokončená r. 1854. (knazi.sk)

pokrstiť v mene Pána Ježiša. ⁶ A keď na nich Pavol vložil ruky, zostúpil na nich Duch Svätý; i hovorili jazykmi a prorokovali. ⁷ Spolu ich bolo asi dvanásť mužov.

(Act 19:1-7 SSV)

Prekvapujúca skupinka ľudí...

- **Prekvapujúco natrafujeme na ľudí, ktorí na jednej strane poznajú Krista ako Mesiáša – ale súčasne nie sú ani pokrstení, ani neprijali Ducha Svätého... ODKIAL ho poznajú?**
- **Lukáš u oboch tento zdroj ukazuje: JÁN KRSTITEĽ!**
 - Máme tu teda „nezávislú vetvu“ ľudí, ktorí na základe Jánovho svedectva uverili v Krista ako v Mesiáša – aj keď možno neboli v Jeruzaleme, keď bol umučený a vstal z mŕtvych a zjavne nie na Turíce...

Apollo

- **Poznal Ježišovo Evanjelium** (nič prekvapivé, možno – podobne ako Ján – patrilo k skupine Jánových učeníkov, ktorí nasledovali Ježiša, aj keď Apollo zrejme nebol s Ježišom celý čas tak, ako Ján, ktorý ostal až do konca)
- **Bol pokrstený iba Jánovým krstom** – nemal teda účasť na živote a konaní Prvej cirkvi.

Niektoré komentáre predpokladajú, že predstavoval „cestujúceho charizmatika“, ktorý pôsobil nezávisle na Cirkvi a Lukáš využíva jeho prípad ako príklad „začlenenie sa“ týchto nezávislých „kresťanov na voľnej nohe“ do štruktúry apoštolskej cirkvi (porov. napr. MSK). Z textu sa ale nezdá, že by sa u Apolla v Efeze nejaké charizmy a znamenia vyskytovali, zmienka o tom, že poznal iba Jánov krst, svedčí skôr o opaku...

MSN opiera svoje tvrdenie o problémoch s „putujúcimi charizmatikmi“ o text v Druhom Jánovom liste: „⁷ Lebo vyšlo do sveta mnoho zvodcov, ktorí nevyznávajú, že Ježiš Kristus prišiel v tele. To je zvodca a antikrist. ⁸ Dávajte si pozor, aby ste neprišli o to, na čom ste pracovali, ale aby ste dostali plnú odmenu. ⁹ Ktokoľvek zachádza ďalej a neostáva v Kristovom učení, nemá Boha. Kto ostáva v jeho učení, ten má aj Otca, aj Syna. ¹⁰ Ak niekto prichádza k vám a neprináša toto učenie, neprijímajte ho do domu, ani ho nepozdravujte. ¹¹ Lebo kto ho pozdraví, má účasť na jeho zlých skutkoch. (2Jo 1:7-11 SSV)“ – aj keď tento text naráža skôr na rastúci vplyv gnosticizmu.

Napriek tomu vieme, že v prvotnej cirkvi takýto „putujúci proroci“ skutočne jestvovali: „*Kto príde a bude vás učiť všetko o čom sa doteraz hovorilo, toho prijmite. Keď sa však ten, kto učí, odvráti od takejto náuky a bude učiť iné učenie, takého nepočúvajte, lebo je to učenie na záhubu. Ale učiteľa na rozvoj spravodlivosti a poznania Pána, toho prijmite ako samého Pána. V prípade apoštolov a prorokov konajte podľa učenia Evanjelia takto: Každého apoštola, ktorý k vám prichádza, prijmite ako Pána. Nemá však zotrvať viac, ako jeden deň, iba keď je to potrebné, môže zostať aj ďalší deň. Ak však*

zostane tri dni, je to falošný prorok. Keď apoštol odchádza, nech si neberie nič, iba chlieb, čo mu vydrží na jedno prenocovanie. Keď však bude pýtať peniaze, je to falošný prorok. Každý, kto prichádza v mene Pánovom, má byť prijatý. Potom ho však preskúšajte a získajte si o ňom vedomosť, tak spoznáte, čo je napravo a čo je naľavo (čo je pravé a čo je falošné). Ak prichádzajúci iba prechádza, pomôžte mu, ako sa dá. Nech však u vás nezostáva; iba na dva, ak je to nutné, na tri dni. Ak sa chce u vás usadiť a je remeselník, nech pracuje a živí sa on sám. Ak nepozná žiadne remeslo, podľa vášho uváženia sa postarajte, aby sa medzi vami nenašiel žiaden nečinný kresťan. Ak sa tým však nechce riadiť, je to človek, ktorý s Kristom iba obchoduje. Majte sa pred takýmito ľuďmi na pozore.“ (Didaché, prvé storočie)

Podobne zrejme aj o nich hovorí i Pavol (ktorý ich svojim príkladom určite dost inšpiroval): „¹⁵ Pravda, niektorí hlásajú Krista aj zo závidosti a nevraživosti, no niektorí aj z oddanosti; ¹⁶ títo z lásky, lebo vedia, že som tu na obranu evanjelia, ¹⁷ tamí zasa ohlasujú Krista z nevraživosti, nie úprimne, a myslia si, že spôsobia súženie mojim okovám. ¹⁸ Čo na tom?! Len nech sa akýmkoľvek spôsobom, či už pod dajakou zámenkou, alebo úprimne zvestuje Kristus. A ja sa tomu teším a budem sa tešiť. (Phi 1:15-18 SSV)“

Apollo v Korinte

Apollo z Efezu odišiel do Korintu, kde narazil na už jestvujúcu obec kresťanov:

„A keď chcel odísť do Achájska, bratia ho povzbudzovali a napísali učeníkom, aby ho prijali. Keď ta prišiel, veľmi pomohol tým, čo z milosti uverili. Lebo rázne usviedčal Židov a verejne dokazoval z Písem, že Ježiš je Mesiáš. (Act 18:27-28 SSV)“

No okrem „veľkej pomoci“ sa stal aj **koreňom roztržiek**, na ktoré naráža Pavol vo svojom liste:

„Ved' keď je medzi vami žiarlivosť a svár, to nie ste telesní a nežijete len po ľudsky? ⁴ Keď jeden hovorí: "Ja som Pavlov," a druhý: "Ja Apollov," či nie ste ľudia? ⁵ Ved' čože je Apollo? A čo Pavol? Služobníci, prostredníctvom ktorých ste uverili, a každý taký, ako mu dal Pán. ⁶ Ja som sadil, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh. ... ²² či Pavol alebo Apollo, Kéfas, svet, život i smrť, prítomnosť aj budúcnosť - všetko je vaše, ²³ ale vy ste Kristovi a Kristus Boží.

(1Co 3:3-6.22n SSV)“

- Tento list napísal Pavol **za svojho druhého pobytu v Efeze**, kde sa dopyčul o týchto problémoch, ktoré v Korinte nastali: „¹¹ Lebo z **domu Chloe mi o vás, bratia moji, oznámili**, že sú medzi vami sváry. ¹² Myslím na to, že každý z vás hovorí: "Ja som Pavlov," "Ja Apollov," "Ja zasa Kéfasov," "A ja Kristov." ¹³ Je Kristus rozdelený? Vari bol Pavol za vás ukrižovaný? Alebo v Pavlovom mene ste boli pokrstení? (1Co 1:11-13 SSV)“

DO PRAXE:

Pokušenie rozdelenia je v Cirkvi veľmi aktuálne aj dnes...:

- Ja som „predchádzajúceho farára“, ja zase „nového farára“...
- alebo: ja som charizmatik, ja zase „fokoš“⁴, a ja zase „neón“⁵ a ja „normálny katolík“...
- alebo: Ja som katolík, ja evanjelik a ja zase Slovo života...

Pavol znova a znova upozorňuje:

- Patríme Kristovi – on je dôležitý!
- Všetci ostatní sú IBA SLUŽOBNÍCI Krista! Všetko ostatné sú iba cesty ku Kristovi. Kresťan patrí len a jedine Kristovi a Kristus je pre neho vo všetkom všetkým!

Jánovi učeníci v Efeze

Podobne ako v prípade Apolla, naráža aj Pavol pri svojom návrate do Efezu na „akýchsi“ učeníkov:

Kým bol Apollo v Korinte, Pavol pochodil po horných krajoch a prišiel do Efezu. Tam našiel akýchsi učeníkov² a povedal im: "Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili?" Oni mu odvetili: "Ani sme nepočuli, že je Duch Svätý."³ On sa opýtal: "Ako ste teda boli pokrstení?" Oni odpovedali: "Jánovým krstom."⁴ Pavol povedal: "Ján krstil krstom pokánia a hovoril ľudu, aby uverili v toho, ktorý prichádzal po ňom, to jest v Ježiša."⁵ Keď to počuli, dali sa pokrstiť v mene Pána Ježiša.⁶ A keď na nich Pavol vložil ruky, zostúpil na nich Duch Svätý; i hovorili jazykmi a prorokovali.⁷ Spolu ich bolo asi dvanásť mužov.

(Act 19:1-7 SSV)

- Zdá sa, že u týchto učeníkov vplyv Jána dokonca úplne prevláda – preto im Pavol zvestuje Krista.
- Oni uveria, dajú sa pokrstiť a príjmu Ducha Svätého.

DO PRAXE:

- **Spása je objektívny cieľ: Jednota s Otcem skrze Krista v Duchu Svätom:** „¹⁶ A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky - ¹⁷ Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, lebo ho nevidí, ani nepozná. Vy ho poznáte, veď ostáva u vás a bude vo vás. ¹⁸ Nenechám vás ako siroty, prídem k vám. ¹⁹ Ešte chvíľku a svet ma už neuvidí, ale vy ma uvidíte, lebo ja žijem a aj vy budete žiť. ²⁰ V ten deň spoznáte, že ja som v svojom Otcovi, vy vo mne a ja vo vás. (Joh 14:16-20 SSV)“

⁴ = fokolarín

⁵ = člen neokatechumenátu ☺

- **Preto je dôležité nielen byť „nejakým učeníkom“ ktorý „niečo vyznáva“ a „niečo koná“** – ale uveriť v Krista, obrátiť sa a prijať Ducha Svätého! Bez tohto spása možná nie je a čokoľvek iné, čo nesmeruje k tejto jednote s Kristom, je „mimo“ a potrebuje nápravu, alebo ostáva nezmysleným!
- **Naším prekliatím je**, že často si mylíme kresťanstvo s mágiou:
 - JA urobím nejaký „magický úkon“: Uverim v Krista ako v „osobného Spasiteľa“ (bratia protestanti), budem „chodiť do kostola“ (bratia katolíci) – A BOH následne urobí „čáry-máry-fuk a ja sa ocitnem v Nebi... ☺

Pavlov pobyt v Efeze

⁸ Potom vošiel do synagógy a smelo hovoril; tri mesiace rozprával a presviedčal o Božom kráľovstve. ⁹ Ale keď sa niektorí zatvrdili a neuverili, ba pred zástupom tupili Pánovu cestu, odišiel od nich, oddelil učeníkov a každý deň hovoril v Tyrannovej škole. ¹⁰ To trvalo dva roky, takže všetci, čo bývali v Ázii, Židia i Gréci, počuli Pánovo slovo. ¹¹ A Boh robil Pavlovými rukami neobyčajné divy, ¹² takže aj na chorých donášali šatky a zástery, ktoré sa dotkli jeho tela, a neduhy ich opúšťali a zlí duchovia vychádzali.

(Act 19:8-12 SSV)

Oddelil učeníkov...

- Malá, ale dôležitá vetička, ukazujúca dôležitý princíp v diele Božieho kráľovstva:

„Asi bychom měli nejprve oslovit psychicky zralé lidi, o nichž si myslíme, že bychom s nimi mohli vytvořit základní skupinku. Nejprve se tedy pokusme vytvořit jádro. Když se pak tito lidé posílí, budou už schopni vést (a nést) i ty druhé - slabé - členy společenství. Na počátku je však třeba vyvolit silné pro dobro slabých. To jistě odpovídá zdravému rozumu, kterým nás Bůh obdaril. Jak jinak bychom chtěli druhým pomoci? Toto je jistě zdravá zásada k prospěchu všech.“

„Naše velké společenství existovalo už celá dlouhá léta, avšak špelo k úplnému rozpadu - z nejrůznějších příčin. Lidé skupinou procházeli a odcházeli jako stanicí metra. Několik málo členů skupiny žilo životem skutečně odevzdaným Kristu. Jim jsem řekl: „Seberte odvahu a začněte něco nového. Přenechte velkou modlitební skupinu jiným a začněte úplně nanovo s malou buňkou - ve dvou nebo ve třech, ale zcela vydání Pánu.“ A oni začali znovu. V mžiku se buňka rozrostla opět na čtyřicet lidí, jenže nyní jsou tam ti, kdo doopravdy touží jít dále společně. Nový začátek často bývá jedinou možností, neboť ti, kdo pocítí touhu žít v naprosté vydanosti Kristu, touží také po zakoušení nového způsobu modlitby. Už dále prostě nesnesou jen celý večer prohlaholit bujarím „aleluja!“. Zatouží po společném mlčení. Jsou – li všichni promíchaní, rozumějme zdravé i nemocné buňky, nebo – podle sv. Pavla – silní i slabí, výsledkem bude nutně nemocný organizmus. Pokud přijímají zdravé buňky svou výživu ze zdravého buněčného jádra (základního společenství), mohou následně posilovat nemocné buňky širšího společenství, dokud se úplně neuzdraví. Bylo by žádoucí, aby uvnitř farností vznikal větší počet základních skupinek dílčích domácích společenství, která budou později postupně více prostupovat celou farnost. Jsem

presvědčen, že celá věc postoupí kupředu pouze tehdy, vybudujeme-li zdravé buňky i uvnitř narůstajících společenství. A musíme to konat vždy v té nejhlubší pokoře. Nikdy si nesmíme myslet, že jsme v čemkoli lepší nebo že jsme něco pochopili lépe, než ti druzí.“

(Hans Buob)

Presne toto urobil aj Pavol v Efeze.

A na neschopnosť (alebo nemožnosť) urobiť podobne doplácajú aj dnes školy s „neprispôsobivými občanmi“ (resp. švédske socialistické školstvo), kde sa všetci prispôsobujú najslabšiemu a nakoniec nerastie nikto; farnosti, kde farár plošne káže všetkým a prispôsobuje sa úrovni bežných „tradičných katolíkov“ – ale na úkor ľudí, túžiacich po opravdivom živote s Kristom, ktorí postupne rezignujú a odumierajú...

DO PRAXE:

- Je toto aj náš problém? V čom presne sa prejavuje?
- Ako by sa to dalo riešiť?
- Čo s tým v praxi urobíme?

Tyrannova škola

- Filozofická škola
- Pavol nemá problémy prijať pohostinnosť pohanského filozofa Tyranna – jeden z rukopisov naznačuje, že Tyrannos vyučoval od rána do jedenástej a potom prenechával priestory Pavlovi.

Kresťanstvo nie je mágia!

¹³ Aj niektorí potulní židovskí zaklínači sa pokúsili vzývať meno Pána Ježiša nad tými, čo boli posadnutí zlými duchmi, a hovorili: "Zaklínam vás skrze Ježiša, ktorého hlása Pavol." ¹⁴ Robili to siedmi synovia istého Skevu, židovského veľkňaza. ¹⁵ Ale zlý duch im povedal: "Ježiša poznám, aj o Pavlovi viem; ale kto ste vy?" ¹⁶ A človek, v ktorom bol zlý duch, sa na nich vrhol, dvoch z nich sa zmocnil a tak ich doriadil, že z toho domu utekali nahí a doráňaní. ¹⁷ Dozvedeli sa o tom všetci Židia aj Gréci, čo bývali v Efeze. Na všetkých dolahol strach a zvelebovali meno Pána Ježiša.

(Act 19:13-17 SSV)

- **Zaklínači** – presnejšie zrejme exorcisti. Ale možno aj nejakí „pra-kabalisti“ a pod. ☺. Holt, v Efeze, preslávenom mágiou, sa im mohlo naozaj celkom slušne dariť...

- **Skéva, židovský veľkňaz⁶** – myslí sa tým, že bol zrejme hlavou jednej z dvadsiatich štyroch kňazských tried v Jeruzalemskom Chráme, nie to, že bol veľkňazom v plnom zmysle slova. No, v tom prípade sa mu synovia veľmi nevydarili, zdá sa, že si zarábali rôznym veštením a podobne (porov. M. Henri)...
- **Kresťanstvo ale nie je mágia!**
- **Nestojí na „formulkách“, ale na vzťahu a jednote s Kristom!**
- **Bez tohto vzťahu a tejto jednoty „formulky“ neznamenajú nič** – ako sa o tom na vlastnej koži oní siedmi podarení potomkovia ctihodného otca sami presvedčili... ☺

Podobne na to naráža aj Pavol v súvislosti s Eucharistiou:

„²⁷ Kto by teda jedol chlieb alebo pil Pánov kalich nehodne, previní sa proti Pánovmu telu a krvi. ²⁸ Nech teda človek skúma sám seba, a tak je z toho chleba a pije z kalicha. ²⁹ Lebo kto je a pije, a nerozoznáva telo, ten si je a pije odsúdenie. ³⁰ Preto je medzi vami veľa slabých a chorých a mnohí umierajú. (1Co 11:27-30 SSV)“

Znova si ešte pripomeňme jeho slová, v ktorých tento princíp mocne zaznieva:

„⁵ Lebo niekto robí rozdiel medzi dňom a dňom, iný nerozlišuje dni; len nech je každý úplne presvedčený o svojom. ⁶ Kto zachováva deň, zachováva ho kvôli Pánovi; kto je, je kvôli Pánovi, veď vzdáva vďaka Bohu; a kto neje, neje kvôli Pánovi a vzdáva vďaka Bohu. ⁷ Nik z nás totiž nežije pre seba a nik pre seba neumiera; ⁸ lebo či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. Či teda žijeme alebo umierame, patríme Pánovi. (Rom 14:5-8 SSV)“

DO PRAXE:

- **Presne o tomto je „tradičné kresťanstvo“** – o formulkách, o rituáloch, ale bez vzťahu vydanosti Kristovi vo viere a láske. Môže takéto „kresťanstvo“ niekoho spasit’?
- **Horšie je, že o tom je často aj tzv. „praktizujúce kresťanstvo“** – o forme „náboženského vyžitia“ a „sebarealizácie“, ale zase bez úprimnej viery, lásky a hlavne vydanosti osobe Ježiša Krista! A ani takéto „kresťanstvo“ nemá moc spasit’ človeka...

Od mágie ku Kristovi

¹⁸ Mnoho veriacich prichádzalo, vyznávali sa a priznávali svoje skutky. ¹⁹ A mnohí z tých, čo sa zaoberali čarami, podonášali knihy a pred očami všetkých ich spálili; keď spočítali ich cenu, vyšlo im päťdesiat tisíc strieborných. ²⁰ Tak mohutne sa šírilo a silnelo Pánovo slovo.

(Act 19:18-20 SSV)

⁶ gr. *archierejos*, vrchný kňaz, veľkňaz... Používa sa na označenie židovského veľkňaza.

- **U kresťanov vidíme presne opačný pohyb: OD MÁGIE smerom ku VZŤAHU S KRISTOM.**
- **radikálnosť obrátenia** vidieť v tom, že skutočne a definitívne zanechávajú všetko, čo je spojené s ich starým životom.
- **50 000 strieborných mincí** (gr. *argurion*) – jeden argurion má hodnotu asi 30 šeklov. Dohromady je to teda **1 500 000 šeklov**. Keďže jeden šekel = 4 denáre a denár = denná mzda robotníka, tak dnes (v roku 2011) by to na Slovensku predstavovalo (pri odhade 400€ na mesiac) **80 000 000€...** Uff... Svedčí to o tom, že:
 - V staroveku boli knihy drahé... ☺
 - Obrátených bolo zrejme veľmi veľa
 - boli bohatí, keď tých kníh mali toľko
 - a ich odhodlanie radikálne zmeniť svoj život bolo vskutku veľké!

Demetriova vzburá

Vo svetle predchádzajúceho neprekvapuje panika a následná vzburá zlatníkov, ktorí z mágie a „zbožnej turistiky“ žili:

²³ V tom čase nastalo nemalé pobúrenie pre Pánovu cestu. ²⁴ Istý zlatník menom Demeter, čo vyrábala strieborné Dianine chrámiky, poskytoval remeselníkom nemalý zárobok. ²⁵ Zhromaždil ich, ako aj tých, čo sa zaoberali podobným remeslom, a povedal: "Muži, vy viete, že z tohoto remesla máme zisk. ²⁶ A vidíte i počujete, že tento Pavol nielen v Efeze, ale skoro v celej Ázii presvedčil a odvrátil veľký zástup, lebo hovorí, že to, čo zhotovujú ruky, nie sú bohovia. ²⁷ A nielen tomuto nášmu remeslu hrozí nebezpečenstvo, že upadne, ale ani chrám veľkej bohyně Diany nebudú mať za nič a začne sa rúcať veľeba tej, ktorú si ctí celá Ázia i celý svet." ²⁸ Keď to počuli zachvátil ich hnev a kričali: "Veľká je efezská Diana!" ²⁹ V celom meste zavládol zmätok; schopili Pavlových sprievodcov, Macedónčanov Gája a Aristarcha, a všetci sa hromadne hnali do divadla. ³⁰ Pavol chcel ísť medzi ľud, ale učeníci mu to nedovolili. ³¹ Aj niektorí aziarchovia, čo mu boli priateľmi, poslali za ním s prosbou, aby nešiel do divadla. ³² Každý vykrikoval niečo iné, lebo v zhromaždení bol zmätok, a mnohí ani nevedeli, prečo sa zišli. ³³ Tu naviedli zo zástupu akéhosi Alexandra a Židia ho potisli dopredu. Alexander si rukou vyžiadal ticho a chcel vysvetľovať ľudu. ³⁴ Ale keď zbadali, že je Žid, všetci jedným hlasom asi dve hodiny kričali: "Veľká je efezská Diana!" ³⁵ Až mestský tajomník utíšil zástup a povedal: "Efezania, ktorý človek by nevedel, že mesto Efez je ctiteľom veľkej Diany a jej obrazu, ktorý padol z neba?! ³⁶ Keď to teda nemožno poprieť, musíte sa upokojiť a nesmiete robiť nič nerozvážne. ³⁷ Lebo ste priviedli týchto ľudí, hoci sa nedopustili svätokrádeže, ani sa nerúhali našej bohyni. ³⁸ Ak teda Demeter a jeho remeselníci majú niečo proti niekomu, na to sú verejné súdy a prokonzuli; nech sa tam žalujú. ³⁹ Ak chcete niečo iné, možno to vyriešiť na zákonitom zhromaždení. ⁴⁰ Veď sa vystavujeme nebezpečenstvu, že nás za dnešok obvinia zo vzbury, lebo niet vinníka, a nemohli by sme zdôvodniť, prečo tento zhon." Ako to dopovedal, zhromaždenie rozpustil. Keď potom rozruch ustal, Pavol si zavola učeníkov, povzbudil ich, rozlúčil sa a odišiel do Macedónska. (Act 19:23-40; 20,1 SSV)